

- CENTAR PODRŠKE ZA DJECU I MLADE S PROBLEMIMA U PONAŠANJU
- PROGRAM PROMOCIJE I RAZVOJA VOLONTERSKOG RADA MLADIH
- CENTAR ZA BESKUĆNICE/KE
- CENTAR ZNANJA U PODRUČJU DRUŠTVENOG UKLJUČIVANJA I SMANJENJA SIROMAŠTVA

URED:
Gundulićeva 52
21000 Split
Tel/fax: 021 48 36 80

**CENTAR
ZA BESKUĆNICE/KE:**
Gundulićeva 22, 21000 Split
Tel/fax: 021 49 02 61

PRIMJENA E-UPITNIKA: SKALE EMOCIONALNE EMPATIJE

1. UVOD

Empatija, iz psihološke perspektive, predstavlja proces ulaženja u stanje, osjećaje i situacije druge osobe, odnosno sposobnost staviti se u položaj drugoga i razumijeti svijet drugoga. Pojam empatije bi se tako mogao prevesti kao u-osjećanje, odnosno u-življavanje. Podrazumijeva se da empatična osoba uranja u svijet drugoga, razumijeva drugu osobu iz njezine perspektive, ali isto tako ostaje objektivna i svjesna svojih promišljanja, osjećaja i vlastitog identiteta. (Bošnjaković i Vuković, 2016.)

Kod empatije načelno razlikujemo dvije dimenzije: kognitivnu i afektivnu. Empatija je kognitivna svjesnost o unutarnjim stanjima druge osobe, tj. o njezinim mislima, osjećajima, opažanjima i namjerama. Drugim riječima, kognitivna dimenzija uključuje razumijevanje unutarnjih stanja, tj. misli i osjećaja drugoga. Afektivna dimenzija empatije uključuje pak emotivnu reakciju koja u sebi sadržava iste ili slične osjećaje osobe koju razumijevamo, ali isto tako sadržava i vlastitu emotivnu reakciju i osjećaje. Empatija je, drugim riječima, posredovana emotivna reakcija na drugu osobu. (Bošnjaković i Vuković, 2016.)

Empatiju se definira i kao emocionalni odgovor koji proizlazi iz emocionalnog stanja i uvjeta druge osobe i koji je kongruentan s emocionalnim stanjem ili situacijom drugih. Empatija, dakle, uključuje dijeljenje percipiranih emocija drugih osoba. Strayer sugerira da je empatija povezana s imaginativnim sposobnostima jer oba procesa uključuju uživljavanje sebe u situaciju ili stajalište druge osobe. Afekti i kognicije djeluju u interakciji u procesu empatiziranja. U skladu s time, uglavnom se prihvaćaju šire definicije empatije koje implicitno ili eksplicitno uključuju oba ova aspekta, pri čemu je veći naglasak na afektivnoj empatiji. (Eisenberg i Strayer, 1987.)

Čovjek je, dakle, empatijsko biće, koje po naravi može empatijski pristupiti drugim osobama te se uživljavati u tuđu situaciju i stanje. U tom smislu, potrebno je razlikovati empatiju od simpatije, jer se termin simpatija u hrvatskom jeziku upotrebljava u smislu subjektivne naklonosti prema drugome, odnosno za drugu osobu, no ne znači da pritom onaj koji simpatizira nužno zadržava svoju objektivnost. (Bošnjaković i Vuković, 2016.)

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Temeljni cilj istraživanja je utvrditi promjenu na skali emocionalne empatije kod djece i mladih nakon izvršavanja akcije prikupljanja donacija za pojedince i obitelji kojima je pomoć potrebna.

3. HIPOTEZA

Respektirajući teorijsku bazu istraživanja te postavljeni cilj istraživanja postaviti će se sljedeća hipoteza:

H1. Djeci i mladima povećava se empatičnost nakon sudjelovanja u humanitarnoj akciji.

4. METODE ISTRAŽIVANJA

4.1. Sudionici

Istraživanjem su obuhvaćena djeca i mladi koji su završili jednodnevnu izobrazbu te sudjelovali u akciji prikupljanja donacija za osobe u potrebi. U istraživanju sudjeluju djeca i mladi oba spola, starosti između 11 i 18 godina.

4.2. Mjerni instrumenti

E-upitnik: skala emocionalne empatije (Raboteg-Šarić, 1991, 1993) mjeri tendenciju čuvstvenog reagiranja izazvanu emocionalnim stanjem drugih osoba. Skala sadrži 19 tvrdnji koje opisuju emocionalne doživljaje koji su sukladni čuvstvenom stanju drugih te osjećaje simpatije prema onima koji se nalaze u nevolji. Ispitanici na ljestvici Likertovog tipa od 0 do 4 (pri čemu je 0=uopće se ne odnosi na mene, a 4=u potpunosti se odnosi na mene) izražavaju svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom. Najveći mogući rezultat je 76 bodova, a veći rezultat na skali znači veću tendenciju doživljavanja emocionalne empatije.

4.3. Postupak i etički aspekti istraživanja

Kod provođenja istraživanja nije bilo potrebno tražiti suglasnost roditelja kod maloljetnih ispitanika, već samo suglasnost škole, zbog potpisanih ugovora između škole i roditelja u kojima roditelji potpisuju suglasnost o sudjelovanju djece i mladih u različita istraživanja. Djeca i mladi su ispunjavali skalu prije i poslije kako bi se utvrdila razlika u rezultatu na skali empatije. Na početku, učenici su dobili jasne upute o ispunjavanju upitnika. Ispunjavanje upitnika se provelo prije samog početka jednodnevne izobrazbe na kojoj su djeca i mladi sudjelovali u četiri interaktivne radionice: Volonterstvo i aktivizam u zajednici; Specifičnosti volontiranja u kriznim situacijama; Osmišljavanje i provođenje volonterskih aktivnosti usmjerenih ublažavanju posljedica pandemije uzrokovane COVIDom-19 i drugih izvanrednih događaja i/ili velikih nesreća (potresi, požari, poplave, ekstremni vremenski uvjeti). Nakon osposobljavanja volontera

kroz jednodnevnu edukaciju, volonteri su organizirali akciju prikupljanja donacija. Nakon što je akcija završena, ispitanici su ponovno ispunjavali skalu emocionalne empatije.

5. REZULTATI

Statističkom obradom rezultata dobivena je razlika u prvom i drugom mjerenju, i to na skali empatije. Navedeno ukazuje na povećanu empatiju kod volontera nakon sudjelovanja u izobrazbi o kriznom volontiranju, te osmišljavanju i provedbi volonterskih akcija.

6. LITERATURA

1. Bošnjaković J., Vuković D.: *Empatija, suosjećanje i milosrđe: psihološke i teološke perspektive*, Bogoslovska smotra, Vol. 86 No. 3, Đakovo, 2016.
2. Eisenberg N., Strayer J.: *Empathy and its development*, Cambridge University Press, 1987.